

LBRIS

We know
books

DALAI LAMA

Despre bunătatea inimii

O perspectivă budistă asupra
învățăturilor lui Iisus

Prefață de
ROBERT KIELY

Introducere de
LAURENCE FREEMAN

Traducere din engleză de
CONSTANTIN DUMITRU-PALCUS

CURTEA VECHÉ

Cuprins

Notă către cititor 11

Prefață 15

(de Robert Kiely)

Introducere 25

(de Laurence Freeman)

1. O dorință de armonie 83

2. Iubiți pe vrăjmașii voștri 99

Matei 5:38–48

3. Predica de pe munte: Fericirile 111

Matei 5:1–10

4. Imparțialitate 133

Marcu 3:31–35

5. Împărăția lui Dumnezeu 141

Marcu 4:26–34

6. Schimbarea la față 171

Luca 9:28–36

7. Misiunea 179

Luca 9:1–6

8. Credința 203

Ioan 12:44–50

9. Învierea 211

Ioan 20:10–18

*Contextul creștin al lecturilor
din Evangheliile cuprinse în
„Despre bunătatea inimii“ 235*

(de Laurence Freeman)

Glosar de termeni creștini 263

Contextul budist 291

(de Geshe Thupten Jinpa)

Glosar de termeni budiști 309

Note . . . 335

(de Geshe Thupten Jinpa)

*Tibetul de la ocuparea
de către China în 1950 349*

Biografii 351

O dorință de armonie

Amfiteatrul Middlesex University din nordul Londrei nu era mare. Mai degrabă era un spațiu îngust, înghesuit, cu șiruri de scaune de lemn, aranjate pe o pantă abruptă, care scârțâiau zgomotos ori de câte ori se mișca cineva. Afișe mari cu maximele frumos caligrafiate ale lui John Main erau lipite pe pereți, între ferestrele prin care se vedea cerul cenușiu al Angliei. Câteva fotolii, un covor mic și un buchet de flori păreau rătăcite pe o scenă subredă, amenajată pentru eveniment. Întregul spațiu părea improvizat, ca și cum ar fi fost asamblat în noaptea precedentă și nimic important nu se putea întâmpla acolo.

Publicul se foia nerăbdător. Amestecați printre laici englezi, canadieni și americani, se aflau călugări și călugărițe budiste în robe stacojii și de culoarea șofranului, capetele lor rase stând nemișcate în mulțimea care se agita. În rândurile din față se aflau călugări și călugărițe benedictine, o parte în veșminte negre, iar cei din ordinul olivetan în alb. Se făceau ultimele reglaje la camerele video și la microfoane. Se dregeau glasuri. Nu se auzeau nici

sunete de orgă, nici de trâmbițe. Intrând pe o ușă laterală, un mic grup a urcat pe scenă. În mijloc se afla Sfinția Sa Dalai Lama, încălțat în pantofi comozi și îmbrăcat în veșmântul lui stacojiu și galben, zâmbind larg, dând aprobator din cap și făcând cu mâna cu ușoară sfială, dar cu evidentă încântare.

Își făcuse o intrare fără fast. Nu avusese loc nicio procesiune. Într-adevăr, sosirea lui a fost o nonprocesiune budistă. La un moment dat, nu era acolo; în clipa următoare, era. Și încă foarte acolo.

S-au ținut câteva discursuri de bun-venit, printre care și cel al doamnei primar din Enfield, care și-a descris orașelul drept „multirasial, multicultural și multireligios“. Această suburbie nordică a Londrei, angajată ferm pe calea armoniei în pluralism, era un loc potrivit de întâlnire pentru un seminar care aducea laolaltă două mari tradiții religioase.

După remarcile doamnei primar, Dom Laurence Freeman, din Ordinul Sfântului Benedict, s-a ridicat să-l întâmpine pe Sfinția Sa. Ca director spiritual și dascăl al Comunității Mondiale pentru Meditație Creștină, părintele Laurence fusese cel care îl invitase pe Dalai Lama și juca rolul de gazdă a lucrărilor Seminarului. Cu purtări blânde și așezate, părintele Laurence emana cu toate acestea o energie intelectuală și spirituală pe care oaspetele de onoare le găsea în mod clar plăcute și interesante. Pe măsură ce conferința avea loc, relația și afecțiunea dintre cei doi călugări se întăreau vizibil. Când părintele Laurence

vorbea, Sfinția Sa, așa cum făcea cu oricine i se adresa, își fixa privirea și atenția asupra lui.

Încă de la primele sale remarci, părintele Laurence a formulat ceea ce avea să devină o temă a Seminarului – natura reciprocă a evenimentului.

Este o mare onoare, Sfinția Voastră, să vă urez bun-venit. Mi-ați spus că ați dori să învățați de la noi, iar noi ne aflăm aici ca să învățăm de la dumneavoastră. Pentru noi este un mare privilegiu faptul că veți conduce Seminarul John Main pe o temă pe care ați ales-o, „Despre bunătatea inimii“, și că ați acceptat cu deschidere și generozitate invitația noastră de a comenta Evangheliile, Scripturile creștine.

În tradiția creștină, noi le numim Sfintele Scripturi, deoarece credem că în ele se poate găsi prezența lui Hristos, chiar și în citirea cuvintelor. Ele sunt cuvinte umane, sunt supuse înțelegerii și, firește, înțelegerii greșite. Aceste cuvinte trebuie interpretate de minte, astfel încât inima să le vadă semnificația. Știm că reprezentați o tradiție budistă bogată și minunată, care a rafinat instrumentele minții pentru perceperea adevărului. Așa încât suntem nerăbdători să ne citim Sfintele Scripturi prin mintea dumneavoastră și, împreună, să le vedem într-o lumină nouă.

Așa cum suntem siguri că noi, creștinii, ne vom simți îmbogățiți, sperăm că și toți budiștii veniți aici cu dumneavoastră, precum și toți oamenii de toate credințele prezente în sală se vor simți îmbogățiți. Căutarea înțelegerii, așa cum știm, nu e doar de natură intelectuală, ci are legătură cu adevărata percepție, *vipāśyanā*, experiența semnificației cuvintelor sacre. Unul dintre marii învățători ai teologiei creștine, Toma d'Aquino, a spus că ne exprimăm credința nu în propoziții, ci în realități pe care le arată cuvintele. Contează experiența, nu doar ideile însele. Înțelegem că această cale a meditației pe care o vom împărtăși în tăcere în timpul acestui Seminar împreună cu Sfinția Voastră va fi o cale universală, unificatoare în acea experiență mai presus de cuvinte.

John Main a înțeles că puterea unificatoare a tăcerii ne poate duce dincolo de cuvinte. Iată de ce, în acest seminar, poate momentele cele mai importante pe care le vom petrece împreună vor fi perioadele de tăcere. După ce ne vorbește, Sfinția Sa ne va conduce într-o perioadă de meditație. În fiecare dintre ele, vom fi în măsură să ajungem dincolo de cuvinte în acel adevăr aflat în esența realității. Meditația ne îmbogățește în foarte multe feluri. Unul dintre acestea constă în puterea meditației de a ne îngădui să citim Sfintele Scripturi ale lumii cu mai multă înțelepciune și perceptivitate decât am putea altfel.

Apreciem darul prezenței dumneavoastră, Sfinția Voastră. Dacă putem fi deschiși la realitatea *prezenței* –

față de prezența pe care o vom experimenta în Scripturi, prezența pe care o vom experimenta în timp ce vă veți deschide mintea și inima față de noi –, atunci vom evolua în spiritul păcii și al prieteniei.

În numele întregii noastre comunități din toată lumea, aș dori să vă asigur că poporul tibetan rămâne mereu în mintea și inima noastră. Îl simțim astăzi aici, cu dumneavoastră. Crucea și Învierea lui Hristos se află la baza credinței creștine. Poate că în istoria Tibetului și în istoria dumneavoastră vedem că Învierea și Crucea sunt realități umane care aparțin tuturor, nu doar celor religioși. Am văzut Tibetul crucificat, dar am văzut și învierea înțelepciunii și a învățăturilor tibetane, îndeosebi prin Sfinția Voastră, ca un dar adus întregii lumi.⁴³

Suntem deschiși față de misterul realității. Sperăm și ne rugăm ca prin tăcerea meditației, precum și prin cuvintele prin care ne veți călăuzi, să putem pătrunde în deplinătatea conștiinței și a luminii.⁴⁴

Când părintele Laurence a terminat, publicul a aplaudat cu entuziasm, în vreme ce Dalai Lama radia, recunoscând claritatea remarcilor de bun venit și evidentă căldură a primirii care i se făcuse. A început să vorbească în engleză, trecând uneori și la tibetană, când era nevoie să clarifice vreun aspect.

Frați și surori spirituale, este o mare bucurie și un privilegiu pentru mine să am prilejul să particip la acest dialog și să deschid Seminarul John Main intitulat „Despre bunătatea inimii“. Aș vrea să-mi exprim profunda apreciere către toți cei care au ajutat la organizarea acestui eveniment.

Sunt recunoscător pentru cuvintele calde de bun venit din partea doamnei primar și mă simt foarte încurajat de referirea pe care a făcut-o la armonia și înțelegerea care există între diferitele comunități și tradiții religioase din suburbia dumneaei, pe care a descris-o ca fiind multiculturală, multietnică și multireligioasă. Aș dori să-mi exprim mulțumirea pentru acest lucru.

L-am cunoscut pe părintele John Main cu mulți ani în urmă în Canada și am fost impresionat să întâlnesc o persoană din tradiția creștină care pune accent pe meditație ca parte a practicii spirituale. Astăzi, la începutul acestui seminar, cred că este foarte important să ne amintim de el.

De asemenea, sunt fericit să văd multe chipuri cunoscute și să am prilejul să întâlnesc aici prieteni noi și vechi.

În pofida progreselor materiale de pe planeta noastră, omenirea se confruntă cu multe, multe probleme, unele fiind, de fapt, create chiar de noi. Și, într-o mare măsură, atitudinea noastră mentală – perspectiva pe care o avem despre viață și lume – constituie factorul

esențial pentru viitor: viitorul omenirii, al planetei și al mediului înconjurător. Multe lucruri depind de atitudinea noastră mentală, atât în sfera personală, cât și în cea publică. Ca să fim fericiți în viață, în plan individual sau familial, depinde în mare parte de noi înșine. Desigur, condițiile materiale sunt un factor important pentru fericire și o viață bună, dar și atitudinea mentală are o importanță egală sau chiar mai mare.

Apropiindu-ne de secolul XXI, tradițiile religioase sunt la fel de relevante ca oricând. Totuși, la fel ca în trecut, conflicte și crize se nasc în numele diferitelor tradiții religioase. Este mare păcat că se întâmplă acest lucru. Trebuie să depunem toate eforturile ca să depășim această situație. Din propria experiență, am aflat că metoda cea mai eficientă de depășire a acestor conflicte este contactul strâns și schimburile dintre cei aparținând diferitelor credințe, nu doar la nivel intelectual, ci și la nivelul experiențelor spirituale profunde. Aceasta este o metodă puternică pentru dezvoltarea înțelegerii și a respectului reciproc. Prin asemenea schimburi, se poate stabili o fundație puternică, de armonie veritabilă.

Așa încât sunt întotdeauna extrem de fericit când particip la dialoguri religioase. Și sunt deosebit de fericit să petrec aceste câteva zile vorbindu-vă și exersându-mi engleza stricată! Când mă retrag câteva săptămâni la reședința mea din Dharamsala, constat că engleza mea stricată devine și mai deficitară, așa încât aceste zile de schimburi îmi vor da prilejul necesar de a o exersa.

Întrucât nutresc convingerea că armonia dintre diferite tradiții religioase este extrem de importantă și de necesară, aș dori să sugerez câteva idei privind modurile în care poate fi promovată. Mai întâi, sugerez să încurajăm întâlnirile între învățații cu diferite pregătiri religioase pentru a discuta diferențele și asemănările dintre tradițiile de care aparțin, pentru a promova empatia și a-și îmbogăți cunoștințele unii despre alții. În al doilea rând, sugerez să încurajăm întâlnirile dintre oameni aparținând unor tradiții religioase diferite, care au avut unele experiențe spirituale profunde. Nu trebuie să fie erudiți, dar să fie practicanți veritabili, care se adună și își împărtășesc gândurile care au rezultat în urma practicii religioase. După experiența mea, acesta este un mijloc puternic și eficient de iluminare reciprocă într-o manieră mai profundă și directă.

Unii dintre cei de față se poate să mă fi auzit deja povestind cum, pe când făceam o vizită la marea mănăstire de la Montserrat⁴⁵ din Spania, am cunoscut un călugăr benedictin. A venit special ca să mă vadă – și vorbea engleza mult mai prost decât mine, așa că m-am încumetat să conversez cu el. După prânz, am petrecut un timp împreună, față în față, și astfel am aflat că acest călugăr petrecuse câțiva ani în munți, chiar în spatele mănăstirii. L-am întrebat ce tip de contemplație a practicat în toți acei ani de solitudine. Răspunsul lui a fost simplu: „Iubire, iubire, iubire.“ Cât de frumos! Presupun că uneori a mai și dormit. Dar în toți acei ani a

meditat pur și simplu la iubire. Și nu medita doar asupra cuvântului. Când l-am privit în ochi, am văzut dovada unei profunde spiritualități și iubiri – așa cum am observat și în timpul întâlnirilor mele cu Thomas Merton.

Aceste două întâlniri m-au ajutat să-mi dezvolt o reverență sinceră pentru tradiția creștină și capacitatea ei de a crea oameni de o asemenea bunătate. Cred că scopul tuturor marilor tradiții religioase nu este să construiască temple mărețe la exterior, ci să creeze temple ale bunătății și ale compasiunii *în interior*, în inimile noastre. Fiecare religie principală are potențialul să creeze asta. Cu cât conștientizăm mai mult valoarea și eficiența altor tradiții religioase, cu atât mai profunde vor fi respectul și venerația noastră față de alte religii. Aceasta e calea potrivită ca să promovăm compasiunea sinceră și un spirit de armonie între toate religiile lumii.

Pe lângă întâlnirile între învățați și practicanții experimentați, este la fel de important, mai ales în ochii opiniei publice, ca liderii diferitelor tradiții religioase să se reunească din când în când și să se roage, ca în cea importantă întrunire de la Assisi din 1986.⁴⁶ Aceasta e o a treia cale, simplă, dar eficientă, de promovare a toleranței și a înțelegerii.

Un al patrulea mijloc de acțiune pentru armonia între religiile lumii este ca oamenii de diferite tradiții religioase să meargă în pelerinaje împreună pentru a-și vizita reciproc locurile sfinte. Cu câțiva ani în urmă, am început să fac asta în India. De atunci, am avut

prilejul să călătoresc ca pelerin la Lourdes – locul sfânt din Franța⁴⁷ – și la Ierusalim. În aceste locuri, m-am rugat alături de adepți ai diferitelor religii, uneori în meditație tăcută. Iar în această rugăciune și meditație am simțit o experiență spirituală veritabilă. Sper că asta va sluji drept exemplu, drept precedent, astfel ca în viitor să fie considerat normal ca oamenii să se adune laolaltă în pelerinaje la locurile sfinte, ca să-și împărtășească experiențele legate de diferitele religii de care aparțin.

În sfârșit, aș dori să revin la subiectul meditației și la frații și surorile mele creștine care practică meditația în viața de zi cu zi. Cred că această practică este extrem de importantă. În India, prin tradiție, există meditația *samādhi*, „liniștirea minții“, comună tuturor religiilor indiene, printre care hinduismul, budismul și jainismul. Iar în multe dintre aceste tradiții, anumite tipuri de *vipaśyanā*, „meditația analitică“, sunt și ele des întâlnite. Am putea să ne întrebăm de ce *samādhi*, „liniștirea minții“, este atât de importantă. Pentru că *samādhi*, sau meditația de concentrare, este un mijloc de mobilizare a minții, de concentrare a energiei mintale. *Samādhi* este considerată o parte esențială a practicii spirituale în toate tradițiile religioase importante din India, deoarece ne oferă posibilitatea să ne canalizăm întreaga energie mintală și capacitatea să ne direcționăm mintea spre un anumit obiect într-o manieră unică.

Sunt convins că dacă rugăciunea, meditația și contemplația – care este mai discursivă și mai analitică – sunt